

НЕОБХІДНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В ОПОДАТКУВАННІ ТА ОБОВ'ЯЗКИ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

Пацюк О.О., Кузьміна К. Д., Мисник О.П., студентки,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенко*

У сучасних умовах глобальної та регіональної нестабільності в Україні гостро постає проблема необхідності ефективного управління фінансовою та податковою сферами діяльності держави. У державі вкрай актуальними є завдання відновлення і розвитку регіонів, нарощування обороноздатності, модернізації галузей економіки, що потребує значних фінансових ресурсів. Головною передумовою для здійснення необхідних в Україні реформ є забезпечення суворої фінансової дисципліни, передбаченої нормами чинного податкового законодавства, що можливо лише за умови ефективного податкового контролю.

Проблемам здійснення фінансового контролю у сфері оподаткування присвячені наукові праці А. Бризгаліна, О. Василика, Л. Воронової, М. Весельського, А. Крисоватого, М. Кучерявенка, В. Онищенка. Проте, незважаючи на досить вагомий науковий розробки та дослідження, тема контролю в оподаткуванні не втратила своєї актуальності, оскільки наявні не вирішені проблеми в ефективності податкового контролю, що зумовлює необхідність подальшого вивчення його сутності, аналізу причин наявних недоліків і визначення шляхів вдосконалення.

На сучасному етапі розвитку країни важливим елементом регулювання економіки є державний фінансовий контроль у цілому та в оподаткуванні зокрема. Крім того, всі форми організації соціуму на будь-якому рівні потребують відповідного контролю. Усім об'єктам суспільної діяльності – від маленької фірми до держави у цілому – необхідний облік і контроль. Відсутність контролю або його надмірність однаково ведуть до руйнації такого об'єкта.

---

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н., доцент.

Належне функціонування податкової сфери неможливо без єдиного механізму податкового контролю, важливою умовою дієвості якого є його достатньо повна та чітка правова регламентація.

В Україні стан контролю за виконанням платниками податків законодавства характеризується такими факторами: порівняно низька фінансова дисципліна платників як наслідок неналежної податкової культури суспільства; завищена фіскальна орієнтація податкової політики; недосконала законодавча база в податковій сфері [3].

Ефективна організація податкового контролю за своєчасністю сплати і правильністю нарахування податкових платежів здатна забезпечити розв'язання важливого завдання у сфері бюджетної політики України – наповнення дохідної частини Державного бюджету та місцевих бюджетів, що особливо актуально під час фінансової кризи і зростання бюджетного дефіциту.

В Україні відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються вимогами Конституції України, статтею 67 якої визначено, що кожен повинен сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом [1]. Податковий кодекс України (далі – ПКУ) визначає їхній вичерпний перелік і порядок адміністрування [2].

Тож, згідно зі ст. 21 ПКУ посадові та службові особи контролюючих органів зобов'язані:

- дотримуватися Конституції України та діяти виключно у відповідності з цим Кодексом та іншими законами України, іншими нормативними актами;
- забезпечувати сумлінне виконання покладених на контролюючі органи функцій;
- забезпечувати ефективну роботу та виконання завдань контролюючих органів відповідно до їх повноважень;
- не допускати порушень прав та охоронюваних законом інтересів громадян, підприємств, установ, організацій;
- коректно та уважно ставитися до платників податків, їх представників та інших учасників відносин, що виникають під час реалізації норм цього Кодексу та інших законів, не принижувати їх честі та гідності;

- не допускати розголошення інформації з обмеженим доступом, що одержується, використовується, зберігається під час реалізації функцій, покладених на контролюючі органи;

- надавати органам державної влади та органам місцевого самоврядування на їх письмовий запит відкриту податкову інформацію в порядку, встановленому законом;

- оприлюднювати на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, перелік уповноважених осіб контролюючого органу та переданих таким особам функцій у випадках, передбачених цим Кодексом;

- використовувати дані та інформацію, отримані через електронний кабінет, необхідні для виконання покладених на них функцій з адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації податкової і митної політики в межах наданих їм повноважень;

- вносити до інформаційних баз даних інформацію з документів, отриманих від платників податків у паперовій формі, а також інформацію про взаємодію з платниками податків, отриману в іншій формі.

За невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків посадові (службові) особи контролюючих органів несуть відповідальність згідно із законом.

За прийняття неправомірного рішення, яким визначаються податкові (грошові) зобов'язання платнику податків, посадова (службова) особа контролюючого органу, яка прийняла таке рішення, а також безпосередній керівник такої посадової особи несуть відповідальність згідно із законом.

Повторне протягом останніх дванадцяти місяців прийняття неправомірного рішення, яким визначаються податкові (грошові) зобов'язання платників податків, посадовою (службовою) особою контролюючого органу, яка прийняла таке рішення, є підставою для застосування до такої посадової (службової) особи дисциплінарного стягнення у порядку, передбаченому законом.

Шкода, завдана платнику податків неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадової або службової особи контролюючого органу, відшкодовується за рахунок коштів державного бюджету, передбачених для фінансування цього органу, незалежно від вини цієї особи.

Посадова або службова особа контролюючого органу несе перед державою відповідальність в порядку регресу в розмірі виплаченого з бюджету відшкодування через неправомірні рішення, дії чи бездіяльність цієї посадової (службової) особи.

Аналізуючи питання вдосконалення фінансового контролю, слід зазначити, що позитивним є положення ПКУ, відповідно до якого запроваджено новий вид перевірок – документальну невиїзну позапланову електронну перевірку.

Стан контролю фінансових органів у сфері оподаткування свідчить, що на сучасному етапі потребують вирішення проблеми реформування податкової системи, вдосконалення методів податкового контролю з метою підвищення його ефективності.

Література.

1. Конституція України: станом на 1 січня 2020 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.

2. Податковий кодекс України: Закони України від 02.12. 2010р. №2755-VI. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/go/2755-17](http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17).

3. Заболотнікова В. С. Податковий контроль як невід’ємний інструмент Державної податкової служби . Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 3. С. 128-132.

4. Смаглій В.А., Хуткий О.В. Актуальні проблеми здійснення фінансового контролю у сфері оподаткування в Україні та шляхи вдосконалення. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Випуск 1 (18), 2015. С. 130-138.

5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: від 26.01.1993 р.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ. ПОДАТКИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Пацюк О.О., студентка,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Податки є необхідною та невід’ємною ланкою всіх економічних відносин у світі. Вони є найдієвішим інструментом

---

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н, доцент